ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

2024 йил 1 май

Олтинкўл тумани

Судья: С.А.Рустамов

Андижон туманлараро иқтисодий судининг судьяси С.Рустамов раислигида, судья ёрдамчиси О.Хакимовнинг суд мажлиси котиблигида, кенгаш вакили А.Сидиков (2024 йил 19 апрелдаги 12-сонли ишончнома асосида), фермер хўжалиги рахбари Ф. Дехконов (паспорт асосида) ва жавобгар вакили С.Усмонов (2024 йил 1 майдаги 01.05/01-сонли асосида)ларнинг иштирокида, Олтинкўл туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашининг "Сарой муқаддас ери" фермер хўжалиги манфаатида жавобгар "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамиятидан 178 686 201 сўм асосий қарз, 32 163 516 сўм пеня ундириш тўгрисидаги даъво аризаси бўйича ишни Олтинкўл тумани Маданият саройидаги очик сайёр суд мажлиси мухокамасида кўриб чикиб, куйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Олтинкўл туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши (кейинги матнларда кенгаш деб юритилади) "Сарой муҳаддас ери" фермер ҳўжалиги (кейинги матнларда даъвогар деб юритилади) манфаатида судга даъво аризаси билан мурожаат ҳилиб, "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамияти (кейинги матнларда жавобгар деб юритилади)дан 178 686 201 сўм асосий ҳарз, 32 163 516 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлисида кенгаш вакили даъво талабини кувватлаб, даъвони каноатлантиришни сўради.

Даъвогар хўжалик рахбари ўз кўргазмасида, жавобгар билан тузилган контрактация шартномасига асосан махсулотлар етказиб берилган бўлса-да, жавобгар тўловларни амалга оширмаганлигини билдириб, даъвони қаноатлантиришни сўради.

Жавобгар вакили ўз кўргазмасида даъвони қисман тан олиб, суд мажлиси кунига қадарли қарздорлик бўйича 71 474 000 сўм тўлов амалга оширилганлигини, хозирги кунда жавобгардан 107 212 201 сўм қарздорлиги мавжудлиги, тез кунларда қарздорликни тўлик бартараф этишини билдириб, даъвони пеня ундириш талабини қаноатлантиришни рад этишни сўради.

Суд, кенгаш, даъвогар ва жавобгар вакилининг кўргазмасини тинглаб, иш хужжатлари билан танишиб чиқиб, куйидаги асосларга кўра, даъвони қисман қаноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик Кодекси (кейинги матнларда ФК деб юритилади)нинг 234-моддасига кўра, мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар билан жавобгар ўртасида 2023 йил 3 мартда 78-сонли "Пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича контрактация шартномаси" тузилган бўлиб, шартномага асосан даъвогар жавобгарга 26,3 гектар ер майдонидан Анд-35 навли 107,8 тонна пахта хом ашёси ва уруғлик пахтани етказиб бериши, жавобгар эса махсулотни харид қилишм мажбуриятини олган.

Шартномага кўра, даъвогар жавобгарга пахта махсулотини етказиб берган бўлиб, шартноманинг 4.3-бандига асосан тўловлар 2023 йил 31 декабрга қадарли амалга оширилиши лозим бўлган бўлса-да, жавобгар қисман тўловни амалга ошириб, қолган тўловларни тўлаб бермаган.

ФКнинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

ФКнинг 466-моддасига асосан, қишлоқ хўжалиги махсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ хўжалиги махсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган миқдор ва ассортиментда топшириши шарт.

ФКнинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

ФК 449-моддасига кўра, сотиб олувчи етказиб бериладиган товарлар ҳақини шартномада назарда тутилган ҳисоб-китоблар тартибига амал қилган ҳолда тўлаши лозим.

Ушбу ҳуқуқ нормаларига асосан, даъвогарнинг асосий қарзни ундириш тўғрисидаги даъво талаби қисман асосли бўлиб, жавобгар томонидан судга қадарли тўланган 71 474 000 сўмни чегириб ташланган ҳолда қолган 107 212 201 сўмни ундириш лозим бўлади.

Шунингдек, даъво талабида маҳсулот учун тўловлар ўз вақтида амалга оширилмаганлиги учун жавобгардан 32 163 516 сўм пеня ундиришни сўраган.

Тарафлар ўртасида тузилган шартноманинг 5.3-бандига асосан жавобгар даъвогарга муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 0,4 фоизи микдорида, бирок муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 50 фоизидан ортик бўлмаган микдорда пеня тўланиши белгиланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг 2007 йил 15 июнь кунги "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўгрисидаги фукаролик конун хужжатларини кўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги 163-сонли қарорида "Судлар неустойкани ундириш тўгрисидаги даъволарни ҳал қилишда неустойка микдорининг қонун талабларига мувофик ҳисобланганлиги, унинг асослилиги,

мажбурият бузилиши оқибатларига мутаносиблиги каби ҳолатларни ҳар томонлама ва чуқур муҳокама қилиб, талаб қилинган неустойканинг адолатли миқдорини белгилашлари шарт"-деб тушунтириш берилган. Мазкур Қарорнинг 4-бандида Фуқаролик кодексининг 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок этувчи тарафларнинг мулкий аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли.

Ушбу ҳолатда суд, тарафларнинг мажбуриятларни бажариш даражасини, даъвогарнинг манфаатларини инобатга олиб, пеня суммасини адолати миқдорини белгилашни ва жавобгардан 16 000 000 сўм миқдорида пеня ундиришни лозим топди.

ИПКнинг 118-моддасига асосан, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талабларига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юкланади.

Баён этилганларга асосан суд, даъвогарнинг даъво талабини қисман қаноатлантиришни, жавобгардан даъвогар фойдасига 107 212 201 сўм асосий қарз, 16 000 000 сўм пеня ундиришни, жавобгар "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамиятидан Олтинкўл туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши фойдасига 34 000 сўм почта ҳаражати ундиришни, ишни кўриш билан боғлиқ 4 216 994,34 сўм давлат божини жавобгардан ундиришни лозим топади.

Бинобарин суд, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8, 234, 236, 333, 449, 465-моддаларига, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 118-моддаларини қўллаб,

ҚАРОР ҚИЛДИ:

Даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамиятидан даъвогар "Сарой муқаддас ери" фермер хўжалиги фойдасига 107 212 201 сўм асосий қарз, 16 000 000 сўм пеня ундирилсин.

Жавобгар "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамиятидан Олтинкўл туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши фойдасига 34 000 сўм почта ҳаражати ундирилсин.

Жавобгар "Qadir textile claster" масъулияти чекланган жамиятидан Республика бюджетига 4 216 994,34 сўм давлат божи ундирилсин.

Даъвонинг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Хал қилув қароридан норози томон бир ой муддатда шу суд орқали Андижон вилоят судига апелляция шикоят (прокурор протест) келтириши мумкин.

Раислик этувчи

С.Рустамов